

Hallitus on aikeissa rajoittaa työttömyysturvaa ja ihmisten vapautta tehdä haluamiaan töitä. Suunnitteilla on viranomaiskäytäntöjen tiukentaminen siten, että työttömän on kolmen kuukauden ammatissuojan päättymisen jälkeen otettava vastaan mitä hyvänsä työtä puolentoista tunnin työmatkan säteellä asuinpaikastaan. Nuorten ammattisuoja ollaan peruuttamassa kokonaan. Työstä kieltäytymisen johtaa työttömyysturvan määräaikaiseen katkaisemiseen. Vastaavasti ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen korvausaikaa ollaan lyhentämässä sekä lisäämässä velvoitteita osallistua työllistämistöihin, kursseille ja työvoimakoulutukseen.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on perustanut työryhmän, jonka tehtävänä on muuttaa kaikki sosiaali- ja työttömyysturva vastikkeelliseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että työtön on velvoitettu suorittamaan erinäisiä töitä tai askareita säilyttääkseen oikeutensa täyteen sosiaali- tai työttömyyskorvaukseen.

Tuhannet ihmiset puurtavat jo nyt puoli-ilmaiseksi erilaisissa työllistämistöissä ja -projekteissa, työtoiminnassa, avotyössä tai kuntouttavassa työssä. Monet heistä ovat valmiiksi heikossa yhteiskunnallisessa asemassa olevia ihmisiä: vaikeasti työllistyviä, ptkätyöläisiä, opiskelijoita, maahanmuuttajia, sairaita, kehitysvammaisia, vankeja

tai muuten järjestelmän syrjimiä. Uhkauksilla, sanktioilla, velvotteilla ja suorilla pakkokeinoilla ollaan synnyttämässä entistä laajemmat halpatyömarkkinat. Vastike- tai pakkotyössä olevilla on olemattomat työoikeudet, riittämätön palkka sekä entistäkin huonommat mahdollisuudet päättää siitä mitä elämässään tekevät ja kenen etuja heidän työnsä palvelee.

Koska työ on rangaistuksen tai köyhyyden pelossa käytännössä pakko hyväksyä, ja kuka hyvänsä voidaan asettaa mihin työpaikkaan tai -tehtävään tahansa, muodostavat tällaisia vastike- ja pakkotöitä tekevät oman työntekijäluokkansa. Tältä pohjalta on päätetty perustaa Vastike- ja pakkotyöläisen ammattiliitto VAPAA, jonka tehtävänä on huolehtia vastike- ja pakkotyöläisten eduista sekä ajaa ja puolustaa heidän oikeuksiaan.

Vastike- ja pakkotyö on mahdollista hyväksyä vain tilanteessa, jossa tällaiseen työhön joutuneella on täysivaltainen ja loukkaamaton oikeus osallistua päätöksentekoon työpaikalla. Jos emme saa itse päättää mitä teemme, missä, miksi ja kenen rikastuttamiseksi, vaan virkamiehet sanelevat tämän puolestamme, täytyy meillä silloin olla oikeus vaikuttaa niihin olosuhteisiin, joihin meidät on rangaistusten uhalla pakotettu, sekä siihen mitä pakkotyöllämme tuotetaan.

MIKÄ VAPAA?

VAPAA on vastike- ja pakkotyöläisten oikeuksia valvova ammattiliitto. Liiton toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. VAPAA:lla ei ole johtajia tai johtokuntaa, vaan kaikki toimintaan liittyvät päätökset tehdään yhdessä jäsenten kesken.

VAPAA toimii monella tasolla. Jäsenet voivat tarpeen mukaan kerääntyä yhteen laajaan yhteisrintamaan tai järjestäytyä keskenään toisistaan riippumattomiksi ryhmiksi, jotka toteuttavat itsenäisesti vastike- ja pakkotyöläisten edunvalvontaa, tiedotusta, solidaarisuustoimintaa tai työtaisteluita. Ammattiliitto on tässä yhteydessä nimike vastike- ja pakkotyöläisten edunvalvonnan taktiikalle, joka yhdistää yhdenmukaisuuden ja vapauden arvoja jakavia ihmisiä yhteen sekä synnyttää erilaisia yhteistoiminnan, keskinäisen avunannon ja solidaarisuuden verkostoja. Varsinaisia muodollisia ehtoja toiminnalle ei ole, vaan uskomme vapaaehtoisuuden, monimuotoisuuden ja muuntautumiskyvyn olevan paras tapa ajaa erilaisissa tilanteissa olevien jäsenten asiaa. Yhdistävät periaatteet on koottu VAPAA:n yleisjulistukseen.

VAPAA ei ole tavallinen ammattiliitto. Järjestäytymisen tarkoitus ei ole se, että viranomaiset ja työnteettäjät saavat VAPAA:sta mieleisensä neuvottelukumppanin pakkotyömarkkinaneuvotteluihin, vaan vaadimme jokaisen ihmisen loukkaamattomien syntymäoikeuksien täyttää toteutumista niin työpaikoilla kuin yhteiskunnassa: yhdistymisvapautta, tasavertaisuutta ja poliittisia vapauksia.

VASTIKE- JA PAKKOTYÖ

Vastiketyö tarkoittaa täyttä työttömyys- tai sosiaaliturvaa vastaan tehtäviä töitä tai muita aktiviteetteja. Pakkotyöllä tarkoitetaan suoran tai epäsuoran pakon tai painostamisen johdosta tehtävää työtä. Pakko voi olla fyysisen, henkisen tai taloudellisen sanktion tai haitan uhka, virkamieskäsky, sosiaaliseen asemaan liittyvä velvoite tai jokin muu toimenpide, jonka koetaan loukkaavan vapautta valita työpaikka, työtehtävät tai muut työhön rinnastettavat aktiviteetit.

Vastike- tai pakkotyötä voivat olla työttömien työllistämistoimet, vankien osallistumisvelvollisuus,

opiskelijoiden loma-aikaan kohdistetut työharjoittelut, kuntouttava työtoiminta ja avotyö, ja kaikki muu ei-vapaaehtoisuuteen perustuva työ tai toiminta, jonka ylläkkeenä on viranomaisten tai muiden auktoriteettien pakotus tai painostus.

Siinä missä työttömyys ja soveliaan työpaikan etsiminen tai kehittäminen on perusoikeus, on sitä myös oikeus toimeentuloon — erityisesti yhteiskunnassa jossa toimeentulon jakautuminen perustuu rakenteelliseen epätasavertaisuuteen.

VAPAA:N YLEISJULISTUS

VAPAA:n yleisjulistus on vastike- ja pakkotyöläisten oikeuksien ja yhteistyöehtojen julistus. Koska vastike- tai pakkotyö on ei-vapaaehtoista, emme puhu varsinaisista työehdoista, vaan ehdoista, joilla suostumme yhteistyöhön vastike- tai pakkotyötilanteessa. Yleisjulistus on tällä hetkellä työvaiheessa ja se on tarkoitettu julkaistavaksi VAPAA:n ensimmäisessä yleiskokouksessa. Luonnos on luettavissa ja kommentoitavissa verkossa osoitteessa vapaa.noblogs.org.

Pääpiirteittäin yleisjulistuksella vaaditaan vastike- ja pakkotyötä tekevän loukkaamatonta yhdenvertaista oikeutta osallistua työpaikalla kaikkiin päätöstilanteisiin, jotka suoraan tai epäsuorasti koskevat hänen työtään, työn tuloksiaan, näistä saatuja voittoja tai tuotantoa ja liikesuhteita, joiden osana vastike- tai pakkotyötä teetetään. Esimerkiksi, jos työtä teetättävä yhtiö aiheuttaa ympäristöongelmia; käyttää alihankkijoina huonoissa oloissa työskentelevää halpatyövoimaa; yhtiössä on epäreilua tuloksenjakoa; yhtiö teetättää työntekijöillään epäeettisiä tai vastenmielisiä töitä tai sen toiminta on muuten epäreilua, on VAPAA:n jäsenellä mahdollisuus puuttua asioihin niin pitkään kuin hän on työpaikalla. Jos päätösoikeutta estetään tai rajoitetaan, on VAPAA:n jäsenellä oikeus lakkoon.

Yhdenvartaisuus voi toteutua vain sellaisessa päätöksenteossa, jossa kaikilla asianomaisilla on yhtäläinen valta. Niinpä VAPAA:n julistuksessa viitataan toistuvasti päätöksenteon yksimielisyyteen. Oikeudenmukaisissa päätöksentekotilanteissa lähtökohtana on kaik-

kien päätöksentekoon osallistuvien yksimielisyys, eli konsensus.

Edellisten lisäksi yhteistyöehdot sisältävät yleisiä työjohtoa, työaikaa, lomiamia ja vapaa-aikaa, työturvallisuutta ja työrauhaa koskevia ehtoja.

JÄSENEKSI

VAPAA:n jäseneksi voi liittyä kuka hyvänsä työtön, vanki, vastike- tai pakkotyössä jo oleva, tai henkilö, jolla on uhka joutua vastiketyöhön, pakkotyöhön tai muuhun työtoimintaan painostuksen takia tai muuten ilman omaa tahtoaan.

Jäsenyyden ehtona on VAPAA:n yleisjulistuksen periaatteiden hyväksyminen. Jäsenyys astuu voimaan sillä hetkellä kun henkilö ilmoittaa tavalla tai toisella todistetavasti hyväksyvänsä yleisjulistuksen sisällön ja olevansa VAPAA:n jäsen. Jäsen voi halutessaan ilmoittautua VAPAA:n jäsentietokantaan lähettämällä nimensä ja sähköpostiosoitteensa osoitteeseen vapaa@riseup.net. Ilmoittaminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä jäsenyyden kannalta.

Jäsenyys antaa täysivaltaisen ja tasavertaisen oikeuden osallistua VAPAA:n kokouksiin ja päätöksentekoon. Kokouksista ilmoitetaan VAPAA:n jäsentietokannassa oleville henkilöille henkilökohtaisesti sekä VAPAA:n verkkosivuilla tai muulla edellisessä kokouksessa sovittulla tavalla. Koska VAPAA ei ylläpidä jäsenluetteloa kaikista jäsenistään, on jäsen itse velvollinen seuraamaan VAPAA:n ilmoittelua kokouksista.

LUE LISÄÄ JA OTA YHTEYTTÄ:

vapaa.noblogs.org
vapaa@riseup.net

